

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

POKAT 2029 -maakuntaohjelman työohjelma

2024

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pielisjoenlinna
Siltakatu 2
80100 JOENSUU

Teksti: Pia Pitkänen

Kansi Taitto
Laura Jussila

Kuvat
Eetu Ahlberg

Sisällysluettelo

1. Maakuntaohjelman laadinta kaudelle 2026–2029	3
1.1. Maakuntaohjelman asema, sisältö ja seuranta.....	3
1.2. Valmisteluaikataulu	4
2. Maakuntaohjelma POKAT2025 laadinta	6
2.1. Maakuntaohjelman perustana oleva aineisto.....	6
2.3. Maakuntaohjelma POKAT2029 laadinnassa hyödynnettävät aineistot.....	7
2.4. Valmistelun sidosryhmäyhteistyö	7
2.5. Maakuntaohjelman aikataulu.....	8

Lisätiedot

Nykyinen maakuntaohjelma: www.pohjois-karjala.fi/pokat2025

Syyskuussa 2024 avautuu sivusto www.pohjois-karjala.fi/pokat2029

Aluekehitysjohtaja Eira Varis, puh. 050 307 4806, [eira.varis\(at\)pohjois-karjala.fi](mailto:eira.varis@pohjois-karjala.fi)

Aluekehitysasiantuntija Pia Pitkänen, puh. 040 559 2210, [pia.pitkanen\(at\)pohjois-karjala.fi](mailto:pia.pitkanen@pohjois-karjala.fi)

Ympäristöselostus: ympäristöasiantuntija Jukka Nykänen, puh. 050 447 8303, [jukka.nykanen\(at\)pohjois-karjala.fi](mailto:jukka.nykanen@pohjois-karjala.fi)

1. Maakuntaohjelman laadinta kaudelle 2026–2029

Lain alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2921) mukaisesti maakunnan liitto laatii maakunnan pitkän aikavälin strategisiin linjauksiin perustuvan maakuntaohjelman, jossa tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa. Maakuntaohjelmassa otetaan huomioon aluekehittämispäätöksen painopisteet. Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelee saamelaiskäräjät. Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto valtuustokausittain. Maakuntaohjelmaa voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntaohjelman sisällön rakenteesta, ohjelman valmistelusta sekä ohjelman valmistelun aikataulusta.

Nykyinen maakuntaohjelma, Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT2025 vuosille 2022–2025 laadittiin koronavuosina juuri ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan. Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT2029 vuosille 2026–2029 laaditaan täten täysin erilaisessa geopoliittisessa tilanteessa. Entiseen tapaan älykkään erikoistumisen strategia sisältyy maakuntaohjelmaan. Maakuntaohjelman laadinnan yhteydessä päivitetään myös Pohjois-Karjalan maakuntasuunnitelma vuodeksi 2045. Yhtä aikaa maakuntaohjelman kanssa valmistellaan myös tulevaa EU:n rahoituskautta, joka käynnistyy vuonna 2028. Siihen sisältyvät alue- ja rakennepolitiikan ratkaisut vaikuttavat keskeisesti Pohjois-Karjalan aluekehitykseen.

1.1. Maakuntaohjelman asema, sisältö ja seuranta

Aluekehittämislain mukaisesti maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen. Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.

Valtioneuvoston aluekehittämispäätös 2024–2027 – Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet sisältää pääministeri Petteri Orpon hallituksen aluekehittämisen painopisteet ja tavoitteet, joihin ministeriöt sitoutuvat. Maakuntien liitot huomioivat aluekehittämispäätöksen omissa strategioissaan. Päätös huomioidaan vuonna 2025 tapahtuvassa Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman POKAT 2029 (vuodet 2026–2029) valmistelussa sekä samassa yhteydessä tehtävässä Pohjois-Karjalan maakuntasuunnitelma 2045 päivityksessä. Aluekehittämispäätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien liittojen aluekehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista.

Aluekehittämispäätöksen painopisteet ovat:

- Kestävä elinvoima ja investoinnit

- Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt
- Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto

Kokonaisturvallisuus, kansainvälisyys sekä aluelähtöisyys ovat kaikkia painopisteitä poikkileikkaavia näkökulmia. Aluekehityksen ja painopisteiden kehittämisen edellytyksinä ovat: alueiden saavutettavuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys sekä osaaminen ja joita ilman useimpia painopisteiden tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa. Kullekin painopisteelle on muodostettu tavoitetila, sekä tätä hallituskautta koskevat tavoitteet. Tavoitetila kuvaa ideaalitulannetta, jota kohti halutaan pyrkiä, vaikka sen saavuttaminen sellaisenaan ei ole mahdollista varsinkaan yhden hallituskauden aikana.

Aluekehittämispäätökselle valmistellaan erillinen toimeenpanosuunnitelma kevään 2024 aikana. Toimeenpanosuunnitelma sisältää konkreettiset toimet tavoitteiden edistämiseksi.

Tällä hallituskaudella aluekehittämistä haastaa kansainvälisen toimintaympäristön muuttuminen Venäjän hyökkäyssodan myötä. Kokonaisturvallisuus on noussut uudella tavalla aluekehittämisen keskiöön ja siihen liittyviä näkökulmia käsitellään myös aluekehittämispäätöksen painopisteissä poikkileikkaavasti. Toinen haaste on talouden supistuminen ja julkisen talouden heikko tilanne. Aluekehittämisen ydintehtäväksi on noussut siirtymä kohti kestävästä elinkeinotoimintaa. Toimintaympäristöä määrittää myös väestökehityksen muutos. Suomi on 2020-luvulla tilanteessa, jossa syntyvyys alenee, työikäisen väestön määrä vähenee sekä ikääntyneiden määrä ja sen myötä palvelujen ja hoivan tarve kasvaa. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt ovat alueen voimavara ja mahdollisuus hyvään elämään määrittää alueen veto- ja pitovoimaa. Alueiden resilienssi ja alueen toimijoiden kyvykkyys koota voimansa toimimaan nopeasti uudella tavalla ovat yhä merkittävämmässä roolissa alueiden elinvoimaisuuden rakentamisessa.

Maakuntaohjelma POKAT2029 määrittää, miten valtakunnallisen aluekehittämispäätöksen tavoitteita toteutetaan Pohjois-Karjalassa.

Maakunnan liitto seuraa ja arvioi maakuntaohjelman toteuttamista yhteistyössä maakuntaohjelmaa toteuttavien viranomaisten kanssa. Ulkopuolinen arvioitsija arvioi maakuntaohjelman tavoitteiden toimeenpanoa vähintään kerran ohjelmakauden aikana. Pohjois-Karjalan nykyisen maakuntaohjelman, POKAT 2025 vuosille 2022–2025 ulkoinen arviointi tehtiin kevään 2024 aikana Itä-Suomen maakuntien (Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) yhteistyössä niin, että arviointiraportti valmistui 30.6.2024. Arvioinnin toteutti Owl Group ja sen tuloksia hyödynnetään POKAT2029 maakuntaohjelman laadinnassa. Arvioinnin ohella laaditaan myös tulevaisuusskenaarioita Itä-Suomen tasolla.

1.2. Valmisteluajataulu

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT2029 vuosille 2026–2029 laaditaan siten, että maakuntavaltuusto voi hyväksyä sen vuoden 2025 viimeisessä kokouksessaan.

Valmisteluajataulu on yleispiirteisään seuraavanlainen, tarkempi kuvaus löytyy liitteestä 1. Valmisteluajataulu tarkentuu valmistelun edetessä.

Vuosi 2024

Alkuvuosi:

- 21.3.2024 foorumi: Kestävästi kasvava – älykkäästi sopeutuva Pohjois-Karjala vuonna 2024: Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT2025 toteutus puolivälissä
- 30.6.2024 Maakuntaohjelma POKAT2025 ulkoinen arviointi valmistuu
- 17.6.2024 Maakuntahallitus hyväksyy POKAT2029 maakuntaohjelman työohjelman ja käynnistää valmistelun

Loppuvuosi:

- Syyskuu: POKAT2029 maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskeva viranomaisneuvottelu ELY-keskuksen kanssa
- Syys-lokakuu: POKAT2029 maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointisuunnitelma lausuntokierrokselle maakuntahallituksen kokouksen jälkeen
- Loppuvuosi: POKAT 2029 maakuntaohjelman laadinnan käynnistymisestä tiedottaminen maakuntaohjelman työryhmille (POKAT-ryhmät) ja sidosryhmille
- Loppuvuosi: Ympäristöselostuksen laadinnan käynnistäminen

Vuosi 2025

Alkuvuosi:

- Ohjelman laadinta laajassa sidosryhmäyhteistyössä
- Osallistaminen, työpajat ja POKAT foorumi, tiedotustoiminta
- SOVA-arviointi jatkuvana prosessina
- Kuntavaalit huhtikuussa -> uusi maavaltuusto- ja hallitus loppuvuodesta
- Kesäkuu: Luonnosversio valmistuu

Loppuvuosi:

- Luonnosversion käsittely vanhassa maakuntavaltuustossa ja -hallituksessa
- Luonnosversion käsittely uudessa maakuntavaltuustossa ja -hallituksessa
- Syyskuu: maakuntaohjelma ja ympäristöselostus lausuntokierrokselle
- Syyskuu – marraskuun alku: lausuntokierros, lausuntoinfo kierroksen alussa
- Marraskuu: maakuntahallituksen käsittely -> esitys maakuntavaltuustolle
- Joulukuu: maakuntavaltuuston käsittely, hyväksytty tiedoksi maakuntahallitukselle, julkistaminen.

2. Maakuntaohjelma POKAT2025 laadinta

2.1. Maakuntaohjelman perustana oleva aineisto

POKAT2025 maakuntaohjelman valmistelussa hyödynnetään olemassa olevaa aineistoa. Vuoden 2020 lopulla valmistunut Pohjois-Karjalan strategia 2040 on keskeinen aineisto, vaikka se päivitetään prosessin aikana maakuntasuunnitelma 2045. Pitkän aikavälin maakuntasuunnitelman laatiminen perustuu kahteen lakiin: maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta.

Maakuntakaavassa esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Tarkoituksena on edistää suunnitelmallista alueidenkäyttöä Pohjois-Karjalassa. Maakuntakaava myös havainnollistaa ja välittää valtakunnallisia alueidenkäytön tavoitteita ja sovittaa niitä yhteen niin maakunnallisten kuin paikallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta.

Pohjois-Karjalassa on voimassa tällä hetkellä Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 (kokonaismaakuntakaava), Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaihe teemalla turve, suot ja rakennettu kulttuuriympäristö (valitusprosessi kesken turvealueiden osalta) sekä Heinäveden osa-aluemaakuntakaava. Parhaillaan valmistelussa on Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2. vaihe (energia ja maisemat), jossa siis käsitellään energiainfrastruktuuria (sähkönsiirto, voimalaitokset, sähköasemat), uusiutuvan energian tuotantoa (mm. tuulivoima ja aurinkovoima) sekä maisema- ja pohjavesialueita.

2.2. Maakuntaohjelma POKAT2025 arviointi

Lain alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2921) linjaa, että maakuntaohjelmalle on tehtävä ulkoinen arviointi kerran sen toteutusjaksolla. POKAT2025 maakuntaohjelman arviointi toteutetaan Itä-Suomen maakuntaohjelmien yhteisenä arviointina ja sen tavoitteena on tarkastella Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntaohjelmien 2022–2025 tavoitteita, toteutusta, vaikuttavuutta ja toimeenpanoa. Arvioinnissa tarkastellaan lisäksi maakuntaohjelmien painopistevalintojen onnistumista, hyötyjä sekä käyttökelpoisuutta. Arviointi tuottaa tietoa tulevan maakuntaohjelmakauden 2026–2029 linjausten laatimisen tueksi.

Arvioinnin kohteena olevien kolmen Itä-Suomen maakunnan maakuntaohjelmissa 2022–2025 korostuvat sisällöllisesti ja tavoitetasolla esimerkiksi kestävään kasvuun, älykkääseen erikoistumiseen, ilmastoon ja ympäristöön liittyvät teemat. Kolmen maakunnan tasolla keskeisiä tulevaisuuden kysymyksiä ovat mm. biotalous, vähähiilisyys ja uusiutuvan energian tuotanto, saavutettavuus, väestön huoltosuhde ja osaava työvoima ja digitaalisuus. Kokonaisuudessaan tavoitteet heijastavat maakuntien pyrkimyksiä vastata alueiden kehittämisen ja kansallisen ja globaalin toimintaympäristön tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Arviointi pohjautuu dokumenttianalyysiin, asiantuntijahaastatteluihin, sähköiseen kyselyyn ja osallistaviin työpajoihin. Osana arviointia kuullaan laajasti maakuntien liittojen edustajia, maakuntaohjelmien toteutuksessa mukana olevia tahoja sekä keskeisten sidosryhmien

näkemyksiä. Arvioinnin toteuttaa Owl Group Oy. Arviointi toteutetaan huhtikuun ja kesäkuun 2024 välisenä aikana ja se valmistuu 30.6.2024.

2.3. Maakuntaohjelma POKAT2029 laadinnassa hyödynnettävät aineistot

Maakuntaohjelma POKAT2029 laadinnassa hyödynnetään myös maakuntaohjelma POKAT2025 toteutuksen aikana laadittuja aineistoja, erityisesti sen painopistekohtaisia strategioita ja tiekarttoja, joiden kesto ylittää POKAT2025 maakuntaohjelman toteutusajan.

Näitä ovat:

- Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2030 ja sen toimenpidesuunnitelma
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa, Strategiset painopisteet vuosille 2025–2028
- Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmat 2025–2026 ja 2026–2027 sekä vaikuttamisen kärjet 2024, 2025 ja 2026

Keskeisiä maakunnallisia strategioita ovat Pohjois-Karjalan metsäohjelma ja Pohjois-Karjalan alueellinen maaseutuohjelma. Itä-Suomen tason asiakirjoista merkittäviä ovat mm. Itä-Suomen liikennestrategia, Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma ja Järvi-Suomen ympäristö- ja ilmasto-ohjelma. Itä- ja Pohjois-Suomen tason yhteistyön keskeinen asiakirja on Itä- ja Pohjois-Suomen yhteinen älykkään erikoistumisen strategia.

Maakuntaohjelman valmistelussa hyödynnetään myös valtioneuvoston Itäisen Suomen ohjelmaa sekä teknisen tuen välineen kautta toteutettuja, OECDn laatimia selvityksiä, joita ovat:

- Support to the implementation capacity of sustainable green development in the European Arctic Northern Sparsely Populated Areas (NSPA), valmistuu 8/2024
- Enhancing mining regions to support the EU green transition, valmistuu arviolta 6/2025
- Transition Strategy for Eastern and Southeast Finland's Border Regions and Areas, valmistuu arviolta 10/2025.

2.4. Valmistelun sidosryhmäyhteistyö

Maakuntaohjelmatyötä ohjaamaan perustetaan luottamushenkilöistä koostuva ohjausryhmä, jonka jäsenet maakuntahallitus nimeää elokuun 2024 kokouksessaan.

Maakuntaohjelma valmistellaan lain mukaisesti laajassa sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyössä.

Valtioneuvoston antaman asetuksen viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (19.5.2005/347 3§) mukainen ympäristöarviointiin liittyvä viranomaisten yhteydenpito toteutetaan syyskuussa 2024 järjestämällä POKAT 2029 -maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskeva viranomaisneuvottelu Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton välillä.

Maakuntaohjelma POKAT2029 keskeinen valmisteluryhmä ovat maakuntaohjelman työryhmät, joita on 13 kappaletta ja joihin kuului vuoden 2024 alussa 375 henkilöä.

Maakuntaohjelman laadinnasta tiedotetaan laajasti myös muita sidosryhmiä ja laadinnan aikana järjestetään tapahtumia ja kommentointimahdollisuuksia sekä fyysisesti että virtuaalisesti ja lopulta virallinen lausuntokierros.

Valmistelun sidosryhmäyhteistyö ja osallistaminen on kuvattu tarkemmin syksyllä 2024 valmistuvassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, jonka liite tämä työohjelma on.

2.5. Maakuntaohjelman aikataulu

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT 2029 laadinta on ajoitettu vuosille 2026–2029 niin, että maakuntaohjelma ympäristöselostuksineen on valmis hyväksyttäväksi v. 2025 viimeisessä maakuntavaltuuston kokouksessa. Alle on hahmoteltu maakuntaohjelman laadinnan suuntaa antava aikataulutus, joka täsmentyy prosessin edetessä.

POKAT 2029 maakuntaohjelman laadinnan aikataulu 1.1.2024-31.12.2025

Älykkään erikoistumisen strategia on osa maakuntaohjelmaa, joten sen valmisteluprosessia ei ole erikseen aikataulutettu

Tehtävä	1.1.-31.12.2024						1.1.-30.6.2025						1.7.-31.12.2025					
	Tammi- heinäkuu 2024	Elokuu 2024	Syyskuu 2024	Lokakuu 2024	Marraskuu 2024	Joulukuun 2024	Tammikuu 2025	Helmikuu 2025	Maaliskuu 2025	Huhtikuu 2025	Toukokuu 2025	Kesäkuu 2025	Heinäkuu 2025	Elokuu 2025	Syyskuu 2025	Lokakuu 2025	Marraskuu 2025	Joulukuun 2025
POKAT2025 foorumi	21.3.2024																	
Maakuntaohjelman arviointi valmistuu	30.6.2024																	
MKH hyväksyy POKAT 2029 työohjelman ja käynnistää valmistelun	17.6.2024																	
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskeva viranomaisneuvottelu ELYn kanssa																		
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma maakuntahallituksen kokouksen jälkeen lausuntokierrokselle, TEMin maakuntaohjelman laadintaohjeistus tiedoksi																		
Laadinnasta tiedottaminen: POKAT työryhmät ja muut sidosryhmät																		
Ympäristöselostuksen laadinta																		
Maakuntaohjelman laadinnan workshopit, teemaseminaarit, julkistus									POKAT foorumi						Lausunto- info			Julkistus
Osallistaminen: POKAT työryhmät ja muut sidosryhmät																		
SOVA arviointi (sis. Tasa-arvo- ja maaseutuvaikutusten arvioinnin)																		
KUNTAVAALIT huhtikuussa 2025																		
Maakuntahallitus käsittelee MKV esittävän POKAT2029 aineiston																		
Maakuntahallitus käsittelee lausuntokierrokselle lähtevän luonnoksen																		
Lausuntokierros (kuulutus, sähköinen kyselylomake, otakantaa.fi ehkä myös?)																		
Maakuntahallituksen iltakoulu uudelle maakuntahallitukselle																		
Maakuntaohjelman esittely uudelle maakuntavaltuustolle																		
Maakuntahallitus käsittelee maakuntaohjelman ja ympäristöselostuksen esitettäväksi maakuntavaltuustolle																		
Maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittely maakuntaohjelmalle ja ympäristöselostukselle																		
Hyväksytyt maakuntaohjelma tiedoksi maakuntavaltuustolle																		
Maakuntaohjelmasta tiedottaminen																		

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto